

Suolijärven kalatalousalueen kertomus vuoden 2025 toi- minnasta

SEITSEMÄS TOIMINTAVUOSI

ANNA-LEENA INKERÖ

Sisällys

1. KOTIPAIKKA, TOIMIALUE, TARKOITUS JA TEHTÄVÄ.....	2
2. KALATALOUSALUEEN HALLINTO	2
2.1 Hallitus.....	2
2.2. Jäsenet.....	3
3 TOIMINTA SEKÄ KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAN TOIMEENPANO	4
3.1 Yleistä	4
3.2. Kalavesien hoitotoimenpiteet	4
3.2.1 Suolijärvien kalahoitovelvoite varoilla tehdyt istutukset.....	4
3.2.2 Hoitokalastus	4
3.2.3 Suolijärvien säännöstely seurantaryhmä.....	4
3.2.4 Muu kalavesien hoito.....	4
3.3 Kalastuksen valvonta	4
3.4 Kalojen elinympäristöjen tilan parantaminen ja vesien ennallistaminen.....	5
3.7. Yhteistyö ja viestintä	5
3.8. Seuranta, raportointi ja arkistointi	5
3.9. Aikataulu sekä käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden toteutuminen.....	5
3.10 Rahoitus	5
3.11. Käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuuden arviointi	5
4. LAUSUNNOT JA ALOITTEET	6
5. KALASTONHOITOMAKSUVAROISTA MAKSETTAVAT KORVAUKSET VESIALUEIDEN OMISTAJILLE	6
6. SUOLIJÄRVEN VIEHEKALASTUKSEN YHTEINÄISLUPA-ALUE	6

1. KOTIPAikka, TOIMIALUE, TARKOITUS JA TEHTÄVÄ

Kalatalousalue toimii Posion kunnan alueella. Kalatalousalueen rajat on vahvistettu 13. päivänä joulukuuta 2017 annetulla ELY-keskus/Pohjois-Suomen Kalatalouspalvelut päätöksellä LAPELY 1488 / 5730–2017.

Kalatalousalue käsittää seuraavat suurimmat vesialueet: Ala-Suolijärvi, Yli-Suolijärvi, Luovijärvi, Timisjärvi, Kiekkijärvi, Näskämö, Saarijärvi, Ala-Askanjärvi, Irnijärvi, Nolimo, Isojärvi, Hietajärvi, Karhujärvi, Mourujärvi. Kalatalousalueen vesipinta-ala on yhteensä 19 358,09 hehtaaria (tieto Kalpasta).

Kalatalousalueen tarkoituksena on kehittää alueensa kalataloutta sekä edistää jäsentensä yhteistoimintaa kalavarojen kestävästä käytöstä ja hoidon järjestämiseksi.

2. KALATALOUSALUEEN HALLINTO

Kalatalousalueen yleiskokous pidettiin 24.4.2025 Posiolla Lomakeskus Himmerkissä. Yleiskokoukseen osallistui kahdeksan jäsenyhteisön edustajaa. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat.

2.1 Hallitus

Suolijärven kalatalousalueen hallitukseen kuuluu yhdeksän jäsentä, joista toimintavuonna erovuorossa olivat Eero Hartikainen, Ari Takapuro ja Tarmo Tiihonen. Erovuorossa olleet hallituksen jäsenet valittiin uudelleen yleiskokouksessa.

Hallituksen kokoonpano:

Juhani Veijonaho, puheenjohtaja
 Keimo Lehtiniemi, varapuheenjohtaja
 Jari Karjalainen
 Eero Hartikainen
 Seppo Ruokamo
 Tarmo Tiihonen
 Ari Takapuro
 Kari Henttunen
 Jarmo Palojärvi

Kalatalousalueen toiminnanjohtajana toimi Anna-Leena Inkerö ja taloushallintopalvelut tuottivat Aallon Group Oy.

Hallitus kokoontui toimintakauden aikana kaksi kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 29 asiakohtaa.

2.2. Jäsenet

Alla kalatalousalueen jäsenet, joiden pinta-ala on yli 50 ha ja MMM nimeämät kalatalousalan järjestöt.

Jäsenyhteisö	Kiinteistötunnus	Pinta-ala
Aittaperän osakaskunta	614-401-876-1	1722,73
Eroheiton osakaskunta	614-405-876-2	135,93
Hietajärven kylän vesialueet	732-405-876-1	201,97
Hämeen kylän osakaskunta	614-404-876-1	3748,05
Jumiskon osakaskunta	614-405-876-1	2927,24
Yksityinen	614-404-71-0+1	97,16
Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunta	305-876-1-0	74,1
Lehtiniemen osakaskunta	614-408-876-1	1778,32
Luovijärven osakaskunta	614-876-7-0	109,15
Maaninkavaaran osakaskunta	614-409-876-2	169,01
Metsähallitus	614-891-1-2+15	3270,16
Mourun Osakaskunta	614-409-876-1	733,99
Paloperän osakaskunta	320-417-876-1+2	1017,07
Peräposion osakaskunta	614-412-876-1	735,42
Posion 13 kylän osakaskunta	614-876-1-0	333,69
RN:ot 26-30 vesialueet Ala-Suolijärvässä, Pernunlammessa, Purnunlammessa ym.	614-401-876-2	110,61
RN:ot 44-47 vesialueet Yli-Suolijärvässä, Rutajärvässä, Iso- ja Pikku-Ulkujärvässä ym.	614-408-876-3	110,49
RN:ot 72-93 vesialueet Alajärvässä, Kumpujärvi, Kovajärvi, Kari-Teerijärvi, Pajujärvi ym.	614-404-876-3	244,97
Säynäjä- ja Suolijärven vedet	614-405-876-3	56,4
Vesialueet Irnijärvässä, Saarijärvi ym.	614-876-3-0	66,77
Vääräjärven osakaskunta	614-876-2-0	363,53
Kalatalouden Keskusliitto ry		
Suomen Ammattikalastajaliitto ry		
Suomen Kalastusopaskilta ry		
Suomen Sisävesiammattikalastajat ry		
Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry		

3 TOIMINTA SEKÄ KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAN TOIMEENPANO

3.1 Yleistä

Tavoitteena vuodelle 2025 oli Suolijärvien viehekalastuksen yhtenäislupa-alueen perustaminen ja yhteistoiminnan kehittämistä kalatalousalueella ja jäsenistön välillä sekä käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano.

3.2. Kalavesien hoitotoimenpiteet

3.2.1 Suolijärvien kalahoitovelvoite varoilla tehdyt istutukset

PVO-Vesivoima Oy toteuttaa Suolijärvillä kalanhoitotoimenpiteitä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen sekä yhtiön viisivuotiskausittain laatiman toteutussuunnitelman mukaisesti. Nykyinen toimeenpanojakso kattaa vuodet 2023–2027. Toimeenpanosuunnitelma sisältää siika- ja taimenkantojen hoitosuosituksia, hoitokalastuksen sekä hoitotoimenpiteiden tarkkailun. Hoitokalastussaaliin valvonnasta vastaa kalatalousalue.

Vuonna 2025 Voimalohi Oy istutti Rautalammin kantaa olevia taimenia seuraavasti: 3-kesäisiä 7 354 kpl ja 4-kesäisiä 1 907 kpl. Yhteensä järvitaimenia istutettiin määrältään 25 174 vähintään 18 cm:n pituisia taimenyksilöitä vastaava määrä. Lisäksi Ivalojoen kantaa olevia pohjasiikoja istutettiin 36 000 kpl.

3.2.2 Hoitokalastus

Suolijärvien kalatalousvelvoitteen mukaan osa siikaistutuksista korvataan rahallisesti ja varat on päätetty käyttää velvoitealueen hoitokalastukseen. Hoitokalastusta on kuitenkin pitkään vaikeuttanut saaliiden vähyys, minkä seurauksena istutusvelvoitteen tase on kasvanut vuosi vuodelta. Tämän tilanteen korjaamiseksi kalatalousalueen hallitus päätti keväällä 2025 yhdessä Pohjolan Voima Oy:n ja alueen kaupallisten kalastajien kanssa suunnitella hoitokalastuksen toteuttamisen uudella tavalla, joka tukisi sekä kalastajien taloudellista kannattavuutta että hoitokalastukselle asetettuja tavoitteita. Kesällä 2025 hoitokalastus järjestettiin uudistetun toimintamallin mukaisesti, ja Lapin ELY-keskus hyväksyi järjestelyn. Uusien käytäntöjen mukaisesti Suolijärvien vesistöistä (Ala- ja Ylä-Suolijärvi, Niemi-järvi ja Oivanjärvi) poistettiin yhteensä 54 380 kg vähempiarvoisia kalalajeja siikavelvoitteen korvaavana hoitokalastuksena. Poistomäärä vastasi 583 115 siikayksilön velvoitetta, mikä merkitsi merkittävää edistystä velvoitteen täyttämässä ja hoitokalastuksen vaikuttavuuden paranemisessa.

3.2.3 Suolijärvien säännöstely seurantaryhmä

Suolijärven säännöstelyn seurantaryhmä perustettiin Posion kunnan toimesta. Ryhmän tarkoituksena on seurata säännöstelyn vaikutuksia Suolijärvien kalastoon ja virkistyskäyttöön sekä vaikutusalueen vesistöjen säännöstelyn kehittäminen. Seurantaryhmän perustaminen, johon Seurantaryhmään kuuluvat mm. Suolijärven kalatalousalueen, osakas- kuntien, Posion kunnan ja Pohjolan Voima Oy:n edustajat. Seurantaryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa.

3.2.4 Muu kalavesien hoito

Kalatalousalue vastaa Luksuan ja Irnin kalojen alasvaellusesteaitojen hoitamisesta. Ylläpito ja huolto rahoitetaan Suolijärvien säännöstelymaksulla.

3.3 Kalastuksen valvonta

Vuonna 2025 kalatalousalueella toimi neljä valvojaa. Valvontaa tehtiin kaikkiaan 55 tuntia. Valvonta kohdistui Aittaperän (pääosin Kiekkiselkä), Jumiskon (pääosin Murtoselkä ja Niemijärvi), Hämeen (pääosin Kotiselkä, Nurmiselkä, Pyöreäselkä, Ahvenselkä, Ahvenperä) ja Lehtiniemen (pääosin Ahmaselkä, Koivuselkä, Kenttäselkä) osakaskuntien alueelle. Valvojat olivat liikkeellä kaikkiaan 8 päivänä.

Valvonnassa tarkastettiin 23 kalastajan seisovat pyydykset. Verkkoja oli kaikkiaan noin 40-45 kappaletta (arvio). Viehekalastajia tarkastettiin yhteensä 13 kappaletta. Katiskoja tarkastettiin kymmenkunta kappaletta. Kalastuksen valvojat antoivat myös puhelinneuvontaa.

Kalastuksen valvonnasta on tehty erillinen valvontaraportti, joka on tämän vuosikertomuksen liitteenä.

3.4 Kalojen elinympäristöjen tilan parantaminen ja vesien ennallistaminen

Kalatalousalue käynnisti vuonna 2024 hankkeen, jossa kartoitettiin taimenen poikastuotantoalueita. Hanketta jatkettiin vuonna 2025, jolloin kerättiin lisää taimenen näytteitä ja laadittiin loppuraportti. Koekalastuksen tehtiin Kiekkijoella. Koekalastusta varten haettiin Lapin ELY-keskukselta poikkeuslupa alamittaisten taimenten pyyntiin. Hanke osa rahoitettiin Lapin ELY-keskukselta saadulla kalatalouden edistämismääräraha avustuksella.

Kiekkijoen koekalastukset tehtiin ELY-keskuksen myöntämän poikkeusluvan nojalla mato-ongella vuosina 2024 ja 2025 syyskuun alkupäivinä. Näytepyyntiä tehtiin molempina vuosina Kiekkijoen Äkänivankoskesta sekä vuonna 2024 Hoipuanojasta.

Näytekalojen keräämisen lisäksi hallituksen jäsenet arvioivat Kiekkijoen taimen kantojen tilaa. Hallituksen jäsenten mukaan Kiekkijoen latvavesistä paras paikallisen taimenen puro on Luhtalamminoja, joka laskee Luhtalammista Hoipuaan ja edelleen Hoipuanojan kautta Kiekkijokeen. Luhtalamminojan taimenet ovat olleet selvästi pienempiä kuin Kiekkijoen taimenet ja saavuttavat sukukypsyyden pienempinä.

3.7. Yhteistyö ja viestintä

Toimintavuoden aikana kalatalousalue kehitti yhteistyötä erityisesti osakaskuntien kanssa. Yhteistyötä vahvistettiin muun muassa perustamalla Suolijärville viehekalastuksen yhtenäislupa-alue, joka helpottaa lupakäytäntöjä ja parantaa kalastuksen järjestämistä alueella.

Viestintää ja kalatalousalueen näkyvyyttä parannettiin useilla toimenpiteillä. Kalatalousalueelle laadittiin uusi logo, ja verkkosivuja kehitettiin tuolla esille paremmin kalatalousalueen toimintaa ja palvelemaan jäsenistöä ja kalastajia. Lisäksi valmisteltiin esite, jossa esitellään kalatalousalueen toimintaa ja Suolijärvien yhteislupa-alueita. Toimintaa jäsennettiin edelleen laatimalla kalatalousalueelle viestintäsuunnitelma, joka tukee tiedottamista tulevina vuosina.

3.8. Seuranta, raportointi ja arkistointi

Kalakantojen ja vesistöjen seuranta toteutettiin velvoitetarkkailun avulla. Seurantamateriaali on arkistoitu väliaikaisesti tietokoneen ulkoiselle kovalevylle. Kalatalousalue tulee jatkossa arkistoimaan materiaalin sähköiseen arkistoon.

3.9. Aikataulu sekä käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden toteutuminen

Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimenpiteiden väliraportti laaditaan kalatalousalueen yleiskokoukseen vuonna 2026. Suunnitelma päivitetään vuoden 2030 jälkeen. Suunnitelman tavoitteita tarkastellaan säännöllisesti, ja toteumaa seurataan osana jatkuvaa toimintaa.

3.10 Rahoitus

Toimenpiteiden toimeenpano toteutettiin Lapin ELY-keskuksen myöntämällä kalastuksenhoitomaksuvaroista rahoitetulla avustuksella, joka mahdollisti keskeisten toimenpiteiden toteutuksen vuoden 2025 aikana.

3.11. Käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuuden arviointi

Vuoden 2025 toiminnassa käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena hyvin, ja toimenpiteillä saavutettiin selkeää vaikuttavuutta kalavesien hoidossa, yhteistyön vahvistamisessa sekä viestinnän kehittämisessä. Suolijärvien viehekalastuksen yhtenäislupa-alueen perustaminen eteni suunnitellusti, ja se lisäsi alueen kalastuksen hallinnan selkeyttä sekä paransi palvelua kalastajille. Hoitokalastuksen uudelleen organisointi tehosti kalakantojen hoitoa ja edesauttoi velvoitteiden täsmällisempää täyttämistä. Myös Posion kunnan perustama Suolijär-

vien säännöstelyn seurantaryhmä toi tärkeän uuden työkalun säännöstelyn vaikutusten arviointiin kalastuksen, vesistöjen tilan ja virkistyskäytön näkökulmasta. Kalastuksen valvonta jatkui totuttuun tapaan ja säilyi keskeisenä kalavesien hoidon osana. Lisäksi viestintää vahvistettiin merkittävästi uuden logon, verkkosivujen uudistamisen, esitemateriaalin sekä viestintäsuunnitelman avulla, mikä paransi kalatalousalueen tunnettuutta ja tuki tavoitteellista tiedottamista. Kokonaisuutena vuosi 2025 oli tuloksellinen, ja tehdyt toimenpiteet loivat vahvan pohjan käyttö- ja hoitosuunnitelman pitkäjänteiselle toteuttamiselle sekä toiminnan laadun jatkuvalla parantamiselle.

4. LAUSUNNOT JA ALOITTEET

- Lapin ELY-keskukselle annettu lausunto kalastuslain 18 §:ssä tarkoitetusta alueellisesta kalastusopasluvasta

5. KALASTONHOITOMAKSUVAROISTA MAKSETTAVAT KORVAUKSET VESIALUEIDEN OMISTAJILLE

Kalatalousalue jakoi omistajakorvaukset vuosilta 2023 ja 2024. Lapin ELY-keskuksen päätöksestä (LAPELY/2623/2024) tehdyn valituksen vuoksi ELY-keskus tilitti varat hallinto-oikeuden välipäätöksen mukaisesti kalatalousalueen tilille 17.12.2024. Vuoden 2023 varat kalatalousalue tilitti vesialueiden omistajille tammikuussa 2025.

Lapin ELY-keskus teki päätöksen vuoden 2024 omistajakorvauksista 13.3.2025 (LAPELY/1137/2025).

Kalatalousalue vahvisti korvausvarojen jakotaulukot yleiskokouksessa 24.4.2025 ja kalatalousalue jakoi varat kalavesien omistajille lokakuussa 2025.

6. SUOLIJÄRVEN VIEHEKALASTUKSEN YHTENÄISLUPA-ALUE

Toimintavuoden aikana kalatalousalueelle perustettiin Suolijärvien viehekalastuksen yhtenäislupa-alue tiiviissä yhteistyössä alueen osakaskuntien kanssa. Alueen osakaskunnat ja Metsähallitus tekivät sopimukset, joilla kalastusoikeus viehekalastuksen osalta siirrettiin Suolijärven kalatalousalueelle.

Keväällä 2025 sopijaosapuolet pitivät kokouksen, jossa laadittiin Suolijärvien viehekalastuksen kalastussäännöt. Säännöissä määriteltiin alueen kalastusta koskevat keskeiset määräykset ja rajoitukset. Lisäksi vahvistettiin lupien hinnat vuodelle 2025 sekä päätettiin myyntipaikat, joista yhtenäislupa-alueen kalastuslupia myydään.

Yhtenäislupa-alueen käyttöönoton tueksi valmisteltiin myös esite, jossa esitellään alue, lupakäytännöt, kalastussäännöt sekä ohjeet kalastajille. Esite toimii sekä viestinnän välineenä että kalastajien opastusmateriaalina ja tukee yhtenäislupa-alueen tunnettuuden lisäämistä.

Kalatalousalueen tilinpäätöksessä osakaskunnille ja Metsähallitukselle siirtyvä lupa-alueen tuotto 2 172,67 euroa kirjattiin taseeseen siirtovelkoihin.

SUOLIJÄRVEN KALATALOUSALUEEN HALLITUS